

MESTO I ULOGA EVROPOLA U MEĐUNARODNOJ POLICIJSKOJ SARADNJI

*Boban Simić¹

Željko Nikač¹

¹*Kriminalističko-policijska akademija, Beograd*

Sažetak: U uvodu rada ukazano je na činjenicu da su se, paralelno s ekonomskim povezivanjem država članica Evropske unije, razvijale i pravosudna i policijska saradnja zemalja. Slobodan protok ljudi, roba i kapitala, ukidanje granica i liberalna politika u oblasti imigracija, viza i azila, istakli su u prvi plan potrebu bolje međunarodne policijske saradnje u borbi protiv prekograničnog i drugih oblika kriminala. U centralnom delu sledi izlaganje o Evropolu i njegovim ciljevima, zadacima, pravnim okvirima, subjektima i vidovima saradnje. U poslednjem delu je dat kratak osvrt na saradnju sa drugim međunarodnim organizacijama, dok su na kraju izneta zaključna razmatranja.

Ključne reči: Evropska unija (EU), Evropski policijski ured (Evropol), međunarodna policijska saradnja, Ugovor o Evropskoj uniji.

1. Uvod

Evropska ideja o slobodnom protoku ljudi, robe, usluga i kapitala artikulisana je Šengenskim sporazumom i drugim evropskim dokumentima, što je dovelo do postepenog ukidanja granica između država starog kontinenta. Međutim, uklanjanje barijera i liberalna granična politika pružili su kriminalnim grupama veće mogućnosti za izvršenje krivičnih dela širom Evrope, uspešnije skrivanje i izmicanje ruci pravde. To je, s druge strane, primoralo članice Evropske unije i ostale države da poboljšaju saradnju u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova.

U početku je među državama članicama postojala neformalna međuvladina saradnja, kao posledica reakcije na porast terorizma tokom sedamdesetih godina dvadesetog veka (Vajdenfeld, Vesels, 2003). Pomenuta saradnja postaje institucionalizovana usvajanjem Ugovora o Evropskoj uniji¹, kojim je predviđena saradnja

* E-mail: boban.simic@kpa.edu.rs

¹ Ugovor o EU potpisan je u Mاستrihtu 7. 2. 1992. i je stupio na pravnu snagu 1. 11. 1993. Dokument predstavlja kvalitativni pomak u procesu evropske integracije, jer je u njemu Evropska unija definisana kroz tri stuba: I – Evropska

nacionalnih policijskih službi i drugih organa krivičnog gonjenja, kao i formiranje Evropola.

Sa sedištem u Hagu (Holandija), Evropol je počeo sa ograničenim operacijama početkom januara 1994. godine u formi Evropske policijske jedinice za borbu protiv droga (EDU), čiji je osnovni cilj bio suzbijanje nelegalne trgovine narkoticima i pranja novca. Savet ministara Evropske unije je potom proširivao nadležnosti ove jedinice, dok konačno, 26. 7. 1995. godine, nije postignut dogovor u vezi s prihvatanjem Sporazuma o osnivanju Evropola (Evropske policijske službe). Inicijativa za formiranje ovog tela potekla je od Nemačke i zatim prihvaćena od Francuske i drugih članova.

2. Evropska policijska služba (Evropol)

Sporazum o Evropolu je stupio na pravnu snagu u svim državama članicama 1. 10. 1998. godine. Usled potrebe da se usvoje dodatni pravni akti koji bi omogućili rad i efikasno funkcionisanje ovog tela, dogovoreno je odlaganje početka rada Evropola do 1. 7. 1999. godine, a nakon toga aktivnost u punom kapacitetu.

Evropol predstavlja dominantan vid saradnje nacionalnih policijskih službi država članica Evropske Unije. Formiran je s namerom da poboljša efikasnost nadležnih organa država članica u *suzbijanju terorizma, nedozvoljene trgovine drogom i drugih teških oblika međunarodnog kriminala* onda kada postoji osnovana sumnja da je reč o međunarodnom organizovanom kriminalu, kada su dve ili više država članica pogođene tim oblicima kriminala, i to na takav način da je potrebno zajedničko delovanje država članica (Simić, Bodrožić, Stevanović, 2010).

S obzirom na učestalost, značaj i posledice navedenih krivičnih dela, Evropol olakšava razmenu informacija i obavlja operativne analize, oslanjajući se na strateške izveštaje. Ova služba, takođe, pruža stručnu i tehničku pomoć u istragama koje sprovode države članice. Evropol još uvek predstavlja specifičan oblik međudržavne policijske saradnje i razmene informacija, a ne nadnacionalnu službu s izvršnim ovlašćenjima.

2.1. Ciljevi i zadaci Evropola

Osnovni cilj Evropola je unapređenje rada i efikasnosti nacionalnih službi krivičnog gonjenja u borbi protiv svih oblika organizovanog kriminala² i terorizma. Težnja Evropola da doprinese aktivnostima Evropske unije na unapređenju i razvoju zakonskih rešenja o suprotstavljanju organizovanom kriminalu, posebno se iskazuje kroz rad na pronalaženju i razbijanju kriminalnih organizacija.³ Kao važniji zadaci Evropola izdvajaju se:

- lakša razmena informacija između članica u skladu sa nacionalnim pravom država;

zajednica, II – zajednička spoljna i bezbednosna politika i III – saradnja u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova, koja se nakon izmena ugovora iz Amsterdama 1997. naziva „policijska i pravosudna saradnja u krivičnim predmetima“.

² Reč je pre svega o suzbijanju pojavnih oblika kriminaliteta i to: krijumčarenja narkotika, krijumčarenja vozila, trgovine ljudima, dečije pornografije, falsifikovanja novca i drugih sredstava plaćanja, pranja novca, preprodaje radioaktivnih – nuklearnih elemenata i dr.

³ Sedište Evropola je u Hagu (Holandija), gde se nalazi izuzetno frekventan centar koji nije klasična operativna jedinica, ali godišnje servisira preko 9.000 slučajeva i daje analize visokog kvaliteta.

- operativna analiza kao podrška operacijama koje se sprovode;
- prikupljanje, sastavljanje i analitička obrada informacija o krivičnim delima;
- održavanje i razvoj kompjuterskog informacionog sistema koji omogućava unos, korišćenje i analizu podataka;
- obezbeđenje ekspertize i tehničke podrške kriminalističkim istragama policije;
- drugi poslovi i zadaci (Vajdenfeld, Vesels, 2003).

2.2. Pravni okvir rada Evropola

Osnovni pravni akt iz kojeg Evropol crpi pravni legitimitet, jeste *Ugovor o Evropskoj uniji*, kojim je predviđeno formiranje ovog *tela*⁴ (Lopandić, Janjević, 1995). Usvajanjem *Sporazuma o Evropolu*, u skladu sa pravnim načelom *lex specialis derogat lex generali*, sporazum se smatra neposrednim i najvažnijim pravnim osnovom funkcionisanja Evropola. Njime su preciznije utvrđeni ciljevi, nadležnost, struktura i pojedina načela od značaja za rad ovog tela.

S ciljem otklanjanja nedostataka u radu i prevazilaženja sporosti postupka, članice Evropske Unije donele su odluku da Evropol od 1. 1. 2010. nastavi rad pod novim pravnim okvirom, pa je Odlukom Saveta EU od 6. 4. 2009. zamenjena Konvencija o Evropolu iz 1995. godine. U skladu s tim, Evropol je dobio pravni status agencije EU zadužene za jačanje kapaciteta policijske saradnje država članica, posebno u prevenciji i suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i oblika teškog kriminala. Kao *agencija*, Evropol se finansira iz budžeta i zaposleni imaju status službenika, dok se sve odluke koje se odnose na nadležnost, način funkcionisanja i druga važna pitanja, donose na nivou Unije i nije potrebna saglasnost svih država članica.

Drugi pravni akti od značaja za rad i organizaciju Evropola, jesu propisi doneti u funkciji implementacije i dalje razrade (opštih) odredaba *Sporazuma o Evropolu*. U tom kontekstu navodimo sledeće:

- Pravilnik za analitičku obradu podataka,
- Pravilnik o pravima i obavezama oficira za vezu,
- Pravilnik o poverljivosti informacija,
- finansijski propisi koji se primenjuju na budžet,
- pravilnici kojima se uređuje način primanja informacija od strane trećih lica,
- pravilnici koji uređuju prenos ličnih podataka između Evropola, trećih država ili trećih tela,
- pravilnici kojima je regulisana spoljna saradnja sa organima povezanim sa EU,
- pravilnici kojima se utvrđuju pravila o spoljnim odnosima sa trećim državama i organima van EU,
- Pravilnik o dostupnosti podataka javnosti i
- drugi podzakonski akti (ad hoc i ostali) (Nikač, 2003).

⁴ U Ugovoru o EU, Naslov VI, član „K“ navodi se: „Radi ostvarenja ciljeva Unije, posebno slobodnog kretanja lica, ne dovodeći u pitanje nadležnosti Evropske zajednice, države članice su utvrdile sledeće oblasti kao pitanja od zajedničkog interesa: *policijsku saradnju* u cilju preventivnog delovanja i borbe protiv terorizma, nedozvoljene trgovine drogom i drugih teških oblika međunarodnog kriminala, uključujući, ako je potrebno, neke vidove carinske saradnje, kao i povezivanje sa organizacijom za razmenu informacija na nivou Unije, unutar Evropskog policijskog ureda (Evropol)“.

2.3. Menadžment i kontrola Evropola

Organi Evropola su:

- Upravni odbor,
- Direktorat,
- Zajednička kontrolna služba za zaštitu podataka,
- Zajednički revizorski odbor,
- Finansijski kontrolor,
- Odbor za finansije
- dr. organi (ad hoc i ostali).

a) *Upravni odbor* Evropola (*Management Board*) je sastavljen od po jednog predstavnika svake države članice koji imaju jedan glas, a u slučaju odsustva glavnog predstavnika može ga predstavljati zamenik. Odbor se sastaje najmanje dva puta godišnje; sednicama prisustvuje predstavnik Komisije evropske zajednice u svojstvu posmatrača, mada Odbor može doneti odluku da održi sastanak i bez predstavnika Komisije. Članovi imaju pravo da povedu eksperte iz svoje zemlje koji učestvuju u radu Odbora, u svojstvu posmatrača. Nadležnosti Upravnog odbora su:

- aktivnosti na ostvarenju i proširenju ciljeva organizacije,
- utvrđivanje prava i obaveza oficira za vezu,
- utvrđivanje broja referenata veze država članica,
- priprema pravila za upravljanje datotekama i odobravanje naloga za otvaranje,
- utvrđivanje platforme odnosa Evropola sa trećim državama i licima,
- utvrđivanje elemenata za projektovanje indeksnog sistema,
- mišljenje o komentarima i izveštajima zajedničkog kontrolnog tela,
- aktivnosti na postavljenju i opozivu direktora i zamenika direktora odbora,
- nadzor nad radom direktora odbora,
- usvajanje kadrovske propisa,
- zaštita poverljivosti podataka, priprema sporazuma i pravila o proceduri zaštite,
- kreiranje budžeta, usvajanje petogodišnjeg plana i finansijskih propisa,
- imenovanje finansijskog kontrolora i nadzor nad njegovim radom,
- odobrenje za zaključenje sporazuma direkcije,
- predlaganje novela Sporazuma, akata i
- drugi poslovi.

b) *Direktorat* Evropola je sastavljen od direktora i njegovih pet zamenika.

Direktor organizacije je inokosni organ koji postavlja Savet ministara na osnovu mišljenja Upravnog odbora, na period od četiri godine i sa mogućnošću reizbora na još četiri godine.

- Direktor je odgovoran za:
 - obavljanje utvrđenih poslova i zadataka;
 - pripremu i sprovođenje odluka Upravnog odbora;
 - kadrovski menadžment;
 - izradu nacrtu budžeta, petogodišnjeg finansijskog plana i sprovođenje budžeta;
 - obavljanje ostalih zadataka shodno Konvenciji, poverenih od Upravnog Odbora;
 - ostale poslove i zadatke.

c) *Zajednička kontrolna služba za zaštitu podataka* sastavljena je od po dva eksperta za zaštitu podataka iz svake države članice, koji se postavljaju na period od pet godina. Zadatak Službe je da nadgleda sastav i upotrebu svih ličnih podataka koji se koriste u okviru Evropola. Svaki građanin ima pravo da traži da se ovo telo pobrine da način na koji se sakupljaju, čuvaju, obrađuju i koriste njegovi lični podaci bude zakonit i ispravan.

d) *Zajednički revizorski odbor* je sačinjen od tri člana postavljena na period od tri godine od strane revizorskog suda. Osnovni zadatak Odbora je da sprovodi godišnju reviziju prihoda i utvrđivanja da li je isti primljen, zatim da li su troškovi nastali na zakonit i ispravan način i u skladu sa finansijskim propisima. *Izveštaj* se podnosi Savetu ministara, a zatim i direktoru i finansijskim kontrolorima radi razmatranja izveštaja pred Upravnim odborom organizacije.

e) *Finansijski kontrolor (FC – Financial Controller)* se jednoglasno postavlja od strane Upravnog odbora. On je odgovoran za kontrolu obaveza i izdataka, kao i za naplatu prihoda Evropola.

f) *Odbor za finansije*, sačinjen od jednog budžetskog predstavnika svake države članice, odgovoran je za prikupljanje i razmatranje svih budžetskih i finansijskih pitanja.⁵

2.4. Nacionalne jedinice i oficiri za vezu

Svaka država članica dužna je da osnuje telo na nacionalnom nivou – *Nacionalnu jedinicu za saradnju sa Evropolom (ENU – Europol national unit)* – koje ima inherentnu nadležnost i ovlašćeno je za održavanje veze između organizacije i nadležnih nacionalnih službi. U pitanju su uglavnom nacionalni ogranci (timovi, sekcije, službe) u čijem su sastavu policijski eksperti za različite oblasti i linije rada, neophodni za rešavanje zadataka iz nadležnosti organizacije. Najvažniji zadaci nacionalnih jedinica su:

- dostavljanje podataka na zahtev Evropola ili na sopstvenu inicijativu;
- postupanje po zahtevima za informacijama i savetima;
- permanentno ažuriranje baze podataka u informacionom sistemu;
- molbe i zahtevi Evropolu za savetima, informacijama i analizama;
- redovna i zakonita razmena podataka;
- drugi poslovi (Lopandić, Janjević, 1995).

Neke od pomenutih poslova i zadataka, nacionalne jedinice nisu u mogućnosti ili pravnoj obavezi da izvrše. Reč je pre svega o situacijama u kojima bi izvršenje nekih od pomenutih zadataka moglo dovesti do povrede nacionalnih interesa, ugrožavanja trenutne istrage ili sigurnosti pojedinca, kao i u slučaju da se radi o bilo kakvim aktivnostima vezanim za nacionalnu bezbednost države članice.

Svaka nacionalna jedinica ima najmanje jednog *oficira za vezu (ELO – Europol liaison officers)*, uglavnom policijskog eksperta koji zastupa interese države i ponaša se shodno zakonima matične zemlje. S druge strane, u pogledu zaštite ličnih podataka, za oficire za vezu važe ista pravila o radu kao i za ostale zaposlene u Evropolu. U

⁵ Evropol se finansira ulozima država članica u skladu s njihovim bruto nacionalnim proizvodima. Ilustracije radi, budžet za 2009. iznosi je 68,1 miliona evra, dok planirani budžet za 2010. iznosi 80,6 miliona evra.

svakodnevnom radu pojavilo se više radnopravnih pitanja od značaja za normalno funkcionisanje, kao što su: odsustvo, godišnji odmor, bolovanje, zamena, učešće na sednicama van sedišta i dr. Prisutni pravni dualizam u pogledu statusnih i drugih pravnih pitanja uglavnom se otklanja ugovorima između Evropola i zemlje iz koje dolazi oficir za vezu.⁶

Prema oficijelnim i javnosti dostupnim podacima, u Evropolu je trenutno angažovano oko 600 zaposlenih iz svih država članica,⁷ od čega su 130 oficiri za vezu; njihov broj utvrđuje Upravni odbor. Oficiri za vezu, zajedno sa analitičarima, ekspertima i drugim zaposlenima, obezbeđuju efikasnu, brzu i višejezičnu razmenu informacija između države članice i organizacije 24 sata dnevno, po načelu hitnosti.

2.5. Informacioni sistem Evropola

Sporazumom o Evropolu predviđeno je ustanovljavanje i razvijanje elektronskog kompjuterskog sistema (*TECS – The Europol Computer System*) koji omogućava unos, pristup i analizu relevantnih podataka. U vezi s tim, Sporazum postavlja jasan pravni okvir i standarde za zaštitu ljudskih prava, kontrolu i bezbednost podataka. Integralni kompjuterizovani sistem sastoji se iz tri glavne *komponente*:

- informacionog sistema (EIS – Europol information system), koji sadrži podatke o osumnjičenim i osuđenim licima, krivičnim delima i kriminalnim organizacijama iz nadležnosti Evropola;

- analitičkog sistema (EAS – Europol analysis system), koji sadrži niz specijalnih analitičkih programa, a podržava i bazu podataka koja se formira u okviru analitičkih radnih datoteka (Analysis Work Files – AWF);

- indeksnog sistema, koji omogućava pretraživanje sadržaja analitičkog sistema.

Informacioni sistem Evropola povezan je u prvom redu sa sistemima nacionalnih jedinica (*ENU*), a preko njih dalje sa službama za automatsku obradu podataka. U sadržinskom smislu, u informacioni sistem unose se podaci zemalja članica, zatim podaci iz sedišta organizacije i od strane trećih zemalja, organa i organizacija. Pristup informacionom sistemu imaju sve nacionalne jedinice, oficiri za vezu, direktor, zamjenici i po proceduri autorizovani službenici.

Prema sadržini i vrsti u informacionom sistemu se nalaze *podaci* pribavljeni od država članica, koji se odnose na:

- lica koja su u skladu s nacionalnim zakonodavstvom države članice već bila osuđena ili za koja se sumnja da su neposredni izvršioци ili pomagači u izvršenju krivičnih dela za koja je nadležan Evropol;

- lica za koja na osnovu nacionalnog zakonodavstva postoji osnovana sumnja da su počinila krivična dela za koja je nadležan Evropol.

⁶ Prisustvo oficira za vezu i njegovog zamenika od izuzetne je važnosti u slučajevima država koje su kandidati za prijem u EU i kasnije članice, jer se povećava obim poslova u ovoj oblasti.

⁷ Očekivanja su da će broj zaposlenih do kraja 2011. godine biti oko 700, uključujući oficire za vezu i zaposlene u obezbeđenju.

– Pored navedenih ličnih podataka, informacioni sistem sadrži i podatke o sledećim pojedinostima koje se odnose na:

- krivična dela, informacije o tome kada i gde su počinjena;
- sredstva izvršenja koja su bila, ili su mogla biti upotrebljena za izvršenje krivičnih dela;
- organizacione jedinice koje su se bavile slučajem i referentne oznake u datoteci;
- sumnju u članstvo u kriminalnoj organizaciji;
- presude u vezi s krivičnim delima za koje je nadležan Evropol.

Napominjemo da samo jedinica koja je unela podatke može te podatke modifikovati, obrisati i izvršiti naknadne korekcije. Podaci koji se čuvaju u informacionom sistemu Evropola pregledaju se periodično, najkasnije tri godine nakon poslednjeg unosa. Za razliku od unosa i brisanja, razmena podataka zasniva se na nacionalnom pravu država članica.

3. Saradnja Evropola sa drugim međunarodnim organizacijama

Evropska policijska služba je danas, posle Interpola, najbrojnija međunarodna policijska organizacija koja okuplja 27 država članica Evropske unije. Osim saradnje između država članica, Evropol ima intenzivnu saradnju s organima i organizacijama trećih država i međunarodnih organizacija. U pogledu prioriteta u saradnji, u odnosu na oblasti i učesnike, načelan stav Saveta ministara pravde i unutrašnjih poslova je da direktor Evropola organizuje pregovore sa državama nečlanicama (ovlašćenim telima), dajući prednost državama kandidatima za članstvo u Uniji⁸ i partnerima u saradnji na osnovu Šengenskog sporazuma.⁹

U praksi postoje različiti *nivoi saradnje* Evropola s drugim međunarodnim organizacijama, među kojima dominiraju tri nivoa. Prvi je *tehnička* saradnja ili organizovanje treninga. Drugi nivo je *strateška* saradnja, usmerena na razmenu iskustava u vezi s trendovima organizovanog kriminala i načinima borbe protiv njega. Najviši, treći nivo saradnje uključuje *razmenu ličnih podataka* i zahteva za ispunjavanje Evropolovih standarda obezbeđenja i zaštite podataka. Ovaj vid saradnje može da rezultira slanjem oficira za vezu iz tih zemalja ili institucija u Evropol, ili obratno. Svi ovakvi sporazumi pre sklapanja moraju da budu odobreni od strane Saveta ministara pravde i unutrašnjih poslova (Interpol, 2010).

Evropol je do sada zaključio međunarodne ugovore o operativnoj saradnji sa više država koje nisu članice Evropske unije (SAD, Kanada, Island, Norveška, Švajcarska, Hrvatska). Od evropskih organa ugovor o operativnoj saradnji sklopljen je sa¹⁰ Evropskim biroom za saradnju u oblasti pravosuđa (*Eurojust*).

Pored toga, Evropol ima zaključene ugovore o strateškoj saradnji s državama koje nisu članice Evropske unije (Albanija, BiH, Makedonija, Srbija, Moldavija, Rusija,

⁸ Kandidati za članstvo su: Hrvatska, Turska (pregovaraju o pristupanju od oktobra 2005) i Makedonija (nije počela pregovore), dok su potencijalni kandidati Albanija i bivše jugoslovenske republike (BiH, Crna Gora i Srbija).

⁹ U ovoj grupi nalaze se Island i Norveška.

¹⁰ Evropski biro za saradnju u oblasti pravosuđa (Eurojust) je novo telo Evropske unije, ustanovljeno 2002. godine radi povećanja efikasnosti rada nadležnih organa u državama članicama EU pri istragama i gonjenju ozbiljnih oblika prekograničnog i organizovanog kriminala.

Turska, Kolumbija) i međunarodnim organizacijama (*WCO – Svetska carinska organizacija i UNODC – Ured Ujedinjenih nacija za borbu protiv droga i kriminala*).¹¹

Do sada su zaključeni ugovori o strateškoj saradnji sa sledećim organima Evropske unije: Evropskom centralnom bankom (*ECB*), Evropskom komisijom (*EC*), Evropskim centrom za kontrolu droga i zavisnosti od droga (*EMCDDA*) i Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (*OLAF*).

Saradnja između Evropola i Interpola predstavlja veoma važan vid operativne saradnje dve najjače policijske organizacije, specijalizovane za međunarodnu policijsku saradnju. Interpol obuhvata mrežu policijskih (kriminalističkih) službi država širom sveta, dok je Evropol uža organizacija policijskih predstavnika država članica EU, koja saraduje i sa organima drugih država. Ove dve organizacije imaju posebnu ulogu i mesto u borbi protiv međunarodnog organizovanog kriminala i među njima ne postoji klasična konkurencija.

S ciljem unapređenja saradnje u oblasti zaštite zakona, između Evropola i Interpola potpisan je Sporazum o saradnji, čiji su tekst odobrili Savet ministara EU (27. 6. 2001) i Generalna skupština Interpola (26. 9. 2001). Sporazumom je obuhvaćena saradnja u sprečavanju svih oblika nedozvoljene trgovine (narkoticima, oružjem, ljudima, organima, ukradenim vozilima), u borbi protiv međunarodnog terorizma, kompjuterskog kriminala i falsifikovanja novca (Evropol, 2010).

4. Zaključak

Posle pada Berlinskog zida, u poslednjoj deceniji minulog veka, došlo je do poboljšanja međunarodnih odnosa u celini, što se odrazilo i na međunarodnu policijsku saradnju. Teroristički napadi na SAD od 11. septembra 2001. dali su dodatni doprinos poboljšanju saradnje između međunarodnih organizacija, država i njihovih službi bezbednosti u borbi protiv savremenih oblika kriminaliteta. U skladu sa tim, ubrzano je formiranje celovitih kompjuterskih baza podataka i njihova razmena i proširena saradnja između policijskih organizacija, Evropola i Interpola.

Borba protiv terorizma, organizovanog kriminala i najtežih pojava oblika kriminaliteta zahteva zajedničku strategiju na međunarodnom planu, primenu posebnih mehanizama i specijalnih istražnih tehnika uz poštovanje ljudskih prava i građanskih sloboda. Evropol, kao nadnacionalna organizacija, ima posebno mesto u borbi protiv međunarodnog kriminala putem obavezne saradnje između članica EU s trećim državama i drugim međunarodnim organizacijama i telima.

S daljim razvojem mreže međunarodne policijske saradnje i većim ovlašćenjima operativnog karaktera, mogu se očekivati stabilnija bezbednosna situacija i smanjenje broja najtežih krivičnih dela. Verujemo da je zajednička želja evropske porodice naroda da živi u ambijentu veće pravne i faktičke sigurnosti i uživa sva prava i slobode potvrđene novim Evropskim ustavom.

¹¹ Sporazumom između Evropola i UNODC dogovoreno je unapređenje saradnje u oblastima od zajedničkog interesa, poput sakupljanja podataka i statističkih analiza o krivičnim delima nedozvoljene trgovine (*trafficking*), pravovremene identifikacije aktuelnih i trendova koji nailaze, strateškog analiziranja pomenutih podataka i njihove efikasne i brze distribucije.

5. Literatura

- Vajdenfeld, V., Vesels, V. (2003). *Evropa od A do Š*. Beograd: Fondacija Konrad Adenauer.
- Lopandić, D. (2003). *Osnivački ugovori Evropske unije*. Beograd: Ministarstvo za ekonomske veze sa inostranstvom Republike Srbije.
- Hartley, T. C. (1998). *Osnovi prava Evropske zajednice*. Beograd: Beogradski centar za ljudska prava.
- European Union and the world. *Europe on the move*. (2001). Bruxelles: European Commission.
- The European Union: Still enlarging. *Europe on the move*. (2001). Bruxelles: European Commission.
- Milosavljević, B. (1997). *Nauka o policiji*. Beograd: Policijska-akademija.
- Nikač, Ž. (2003). Transnacionalna saradnja država u borbi protiv kriminaliteta – Interpol i Evropol. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Nikač, Ž. (2007). *Policija u zajednici*. Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.
- Simić, B., Bodrožić, I., Stevanović, O. (2010). Policijska saradnja u Evropskoj uniji u okviru institucije Evropola. *Suzbijanje kriminala i evropske integracije*. Beograd: Kriminalističko-policijska akademija i fondacija Hans Zajdel.

Internet

- [http:// www.europol.eu.int](http://www.europol.eu.int), Internet, 10.07.2010.
- <http://www.cer.org.uk>, Internet, 10.07.2010.
- <http://www.echr.coe.int/Convention/webConvenGER.pdf>, Internet, 11.07.2010.
- <http://www.europa.eu.int>, Internet, 11.07.2010.
- http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/police/wai/doc_police_intro.en.htm, Internet, 12.07.2010.
- http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/equ_opp/index_de.htm, Internet, 12.07.2010.
- http://www.europarl.eu.int/workingpapers/femm/default_en.htm, Internet, 12.08.2010.
- <http://www.europa.eu.int/pol/index-de.htm>, Internet, 12.08.2010.

THE PLACE AND ROLE OF EUROPOL IN INTERNATIONAL POLICE COOPERATION

SUMMARY

It is pointed out in the introduction that parallel to the economic joining of the European Union member states there has been a development of judicial and police cooperation among countries. Free movement of people, goods and capital, the abolition of borders and liberal policies in the field of immigration, visas and asylum have put to the fore the need for better international police cooperation in the fight against trans-border and other forms of crime. In the central part there is

Boban Simić, Željko Nikač

a presentation of EUROPOL and its objectives, tasks, legal framework, subjects and forms of cooperation. The final section gives a brief overview of the cooperation with other international organizations, as sets out the concluding remarks.